

Yenilenebilir Enerji Kaynaklarından Elektrik Üretiminin Desteklenmesi

Elektrik Piyasası Dairesi Başkanlığı

Cemal Çelik

Giriş

Yenilenebilir enerji kaynakları (YEK): Hidrolik, rüzgâr, güneş, jeotermal, biyokütle, biyokütleden elde edilen gaz (çöp gazı dâhil), dalga, akıntı enerjisi ve gel-git gibi fosil olmayan enerji kaynakları olarak tanımlanabilir.

4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun 5 inci maddesi; "Elektrik enerjisi üretiminde çevresel etkiler nedeniyle yenilenebilir enerji kaynaklarının ve yerli enerji kaynaklarının kullanımı özendirmek amacıyla gerekli tedbirleri almak ve bu konuda teşvik uygulamaları için ilgili kurum ve kuruluşlar nezdinde girişimde bulunmak"

YEK Teşvikleri

Bu nitelikte kabul edilen tesisler için

- Lisans alma bedelinin %99 unun tahsil edilmemesi,
- Sekiz yıl yıllık lisans bedeli muafiyeti,
- Şebeke bağlantıda öncelik tanınması,
- Perakende satış şirketlerine alım yükümlülüğü,
- YEK'e dayalı lisans sahiplerine alım ayrıcalığı,
- DUY uyarınca dengeleme birimi olmaktan muafiyet gibi teşvikler getirilmiştir.

Yasal Çerçeve

5346 sayılı **“Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun”** 18/5/2005,

“Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Belgelendirilmesi ve Desteklenmesine İlişkin Yönetmelik” 21/07/2011

tarihinde yürürlüğe girmiştir.

5346 sayılı Kanun ile YEK belgeli elektrik üretimini için **5 €ç/kWh** karşılığı TL alım garantisi fiyatı verilmiş fakat, söz konusu fiyatların piyasa fiyatlarının gerisinde kalması nedeniyle hiçbir üretici Kuruma başvuruda bulunmamıştır.

Buna paralel olarak 8/01/2011 tarihli ve 27809 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan **“Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”** yürürlüğe girmiştir.

Yasal Çerçeve

5346 sayılı Kanun'da yapılan değişikle yenilenebilir enerji kaynakları (Değişik: 29/12/2010-6094/1 md.): “Rüzgâr, güneş, jeotermal, biyokütle, biyokütleden elde edilen gaz (çöp gazı dâhil), dalga, akıntı enerjisi ve gel-git ile kanal veya nehir tipi veya rezervuar alanı onbeş kilometrekarenin altında olan hidroelektrik üretim tesisi kurulmasına uygun elektrik enerjisi üretim kaynaklarını,”

Yönetmelikte bu tanım “**Bu Yönetmelik kapsamındaki yenilenebilir enerji kaynakları: Rüzgâr, güneş, jeotermal, biyokütle, biyokütleden elde edilen gaz (çöp gazı dâhil), dalga, akıntı enerjisi ve gel-git ile kanal veya nehir tipi veya rezervuar alanı onbeş kilometrekarenin altında olan veya pompaj depolamalı hidroelektrik üretim tesisi kurulmasına uygun elektrik enerjisi üretim kaynaklarını,**” şeklinde genişletilmiştir.

Tanımlar

YEK Kanunu: 18/5/2005 tarihli ve 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun'u,

Yenilenebilir enerji kaynak belgesi (YEKBEL): Yenilenebilir enerji kaynaklarından üretilen elektrik enerjisinin ulusal piyasada ve uluslararası piyasalarda alım satımında kaynak türünün belirlenmesi ve takibi için üretim lisansı sahibi tüzel kişiye Kurum tarafından verilen belgeyi,

YEK Destekleme Mekanizması (YEKDEM): Yönetmelik kapsamındaki yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim faaliyeti gösteren üretim lisansı sahibi tüzel kişilerin bizzat ve LÜY kapsamında yenilenebilir enerji kaynaklarından üretim yapan kişilerin bölgelerinde buldukları dağıtım şirketleri aracılığıyla faydalanabileceği fiyatlar, süreler ve bunlara yapılacak ödemelere ilişkin usul ve esasları içeren destekleme mekanizmasını,

Tanımlar

YEK toplam bedeli (YEKTOB): YEK Destekleme Mekanizmasına tabi olan tüzel kişilerin her biri tarafından iletim veya dağıtım sistemine verilen elektrik enerjisi miktarı ile nihai YEK listesindeki fiyatların çarpılması suretiyle, enerjinin sisteme verildiği tarihteki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası döviz alış kuru üzerinden Türk lirası olarak hesaplanan bedellerin toplamını,

YEKBED: YEK Bedelini,

YEKDEM katılımcısı: YEKDEM'e tabi olan her bir lisanslı üretim tesisi veya şirketlerini,

Tanımlar

Yenilenebilir enerji kaynak belgesi (YEKBEL): Yenilenebilir enerji kaynaklarından üretilen elektrik enerjisinin ulusal piyasada ve uluslar arası piyasalarda alım satımında kaynak türünün belirlenmesi ve takibi için üretim lisansı sahibi tüzel kişiye Kurum tarafından verilen belgeyi,

LÜY: Elektrik Piyasasında Lisanssız Elektrik Üretimine İlişkin Yönetmeliği,

Genel Esaslar

YEK belgesi

Lisansı kapsamındaki yenilenebilir enerji kaynağından üretilebilir elektrik enerjisinin ulusal ve/veya uluslararası piyasalarda satışında kaynak türünün belirlenmesi ve takibi,

Lisansı kapsamındaki üretim tesisinde bu Yönetmelik kapsamındaki yenilenebilir enerji kaynaklarından üretilen elektrik enerjisi için YEKDEM kapsamındaki uygulamalardan yararlanılması,

Yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesisinde üretilen elektrik enerjisinin emisyon ticareti kapsamındaki piyasalarda satışında kaynak türünün belirlenmesi ve takibi için kullanılması

amaçlarıyla verilir.

YEK Belgesi

Üretim lisansı sahibi tüzel kişilere verilen lisans belgesi, lisansı kapsamındaki yenilenebilir enerji kaynağından üretilebilir elektrik enerjisinin, ulusal ve/veya uluslararası piyasalarda satışında kaynak türünün belirlenmesi ve takibi ile YEKDEM kapsamındaki uygulamalardan yararlanmak amacıyla Yenilenebilir Enerji Kaynak Belgesi (YEKBEL) olarak lisans süresince geçerlidir.

Kurum, **her yıl Nisan ayında**, lisansı YEKBEL olarak geçerli lisans sahiplerini, emisyon ticareti kapsamındaki piyasalarda kaynak türünün belirlenmesi ve takibi amacıyla lisans bazında yenilenebilir enerji kaynağından üretilerek sisteme verilen elektrik enerjisi miktarını Kurum internet sayfasında duyurur.

YEKDEM'e kayıt başvuruları

Üretim lisansı, YEK belgesi olarak da geçerli olan lisans sahibi tüzel kişiler, lisans bazında, bir sonraki takvim yılında YEKDEM'e kayıt olmak istemeleri halinde **31 Ekim tarihine kadar EK-1 Başvuru Dilekçesiyle** Kuruma başvuru yapar.

Muafiyetli üretim miktarını satın almakla yükümlü olan perakende satış lisansı sahibi dağıtım şirketleri, bölgelerindeki muafiyetli üretim miktarı için **31 Ekim tarihine kadar EK-2 Başvuru Dilekçesi** ile YEKDEM'e kayıt olmak için Kuruma başvurur.

Başvuru ve Değerlendirme

Başvurularının sonuçlandırılması

Başvurusu inceleme ve değerlendirmeye alınan tüzel kişilerden bir sonraki takvim yılında YEKDEM'den yararlanabilecek olanları havi nihai YEK listesi, **30 Kasım** tarihine kadar sonuçlandırılır.

Nihai YEK listesi Kurum internet sayfasında detayları ile birlikte duyurulur ve PMUM'a bildirilir.

YEKDEM'e esas üretim dönemi, **her takvim yılının birinci günü başlar ve Son günü itibarıyla nihayet bulur.**

YEKDEM'den Faydalanma

YEK'e dayalı üretim tesis olup 18/5/2005 tarihinden 31/12/2015 tarihine kadar işletmeye girmiş veya girecek olan üretim lisansı sahibi tüzel kişiler tesislerinin işletmeye giriş tarihinden itibaren **on yıl süreyle** YEKDEM'den yararlanabilir.

Söz konusu üretim tesislerinin, başvuru tarihi itibarıyla işletmeye girmiş olması ve YEKDEM'e kayıt amacıyla Kuruma yapacakları başvurunun bu Yönetmelik hükümlerine göre kabul edilmiş olması gerekir.

LÜY kapsamında yenilenebilir enerji kaynaklarından ürettiği elektrik enerjisi muafiyetli üretim miktarı kapsamındaki gerçek veya tüzel kişiler, tesislerinin işletmeye girdiği tarihten itibaren **10 yıl süreyle** dağıtım şirketleri aracılığıyla YEKDEM'den faydalanır.

YEKDEM'den Faydalanma

Bu Yönetmelik kapsamındaki yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim faaliyeti gösteren üretim lisansı sahibi tüzel kişilerin kayıt olmak suretiyle faydalanabileceği YEK Kanunu'na ekli **I ve II sayılı Cetveller** uyarınca belirlenecek fiyatları,

LÜY kapsamında yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik üretimi yapan kişilerin bölgesinde buldukları dağıtım şirketi aracılığıyla faydalanacakları YEK Kanununa ekli I ve II sayılı Cetveller uyarınca belirlenecek fiyatları,

YEKDEM'den Faydalanma

YEKDEM, PMUM tarafından takvim yılı bazında işletilir. YEKDEM'e bir takvim yılı için tabi olan üretim lisansı sahipleri, uygulamaya dahil oldukları takvim yılı içerisinde **YEKDEM'den ayrılamaz.**

LÜY kapsamında yenilenebilir enerji kaynaklarından üretim yapan kişiler **uygulama dışına çıkamaz.**

YEKDEM'e İlişkin PMUM Kayıtları

PMUM, YEKDEM kapsamındaki enerjinin uzlaştırılması için bu Yönetmelik ve ilgili mevzuatta öngörülen işlemleri yürütebilmek amacıyla DUY hükümleri uyarınca PMUM nezdinde kayıtlı bir YEKDEM portföyü oluşturur.

YEK listesinde yer alan lisanslı üretim tesislerine ilişkin DUY kapsamındaki UEVÇB ve sayaç kayıtları, PMUM'un oluşturacağı YEKDEM portföyü altında yer alacak şekilde güncellenir. Kayıt bulunmaması halinde, YEKDEM portföyü altında DUY hükümleri uyarınca UEVÇB ve sayaç kaydı yapılır.

LÜY hükümleri uyarınca dağıtım sistemine verilecek muafiyetli üretim miktarı için dağıtım şirketleri adına, kaynak bazında, YEKDEM portföyü altına DUY hükümleri uyarınca UEVÇB ve sayaç kaydı yapılır.

YEKDEM'e İlişkin PMUM Kayıtları

YEKDEM kapsamında enerjinin satın alınması ve uzlaştırılması

YEKDEM kapsamında iletim ve/veya dağıtım sistemine verileceği MYTM tarafından bildirilen ve tedarikçiler tarafından satın alınacağı kabul edilen tahmini enerji miktarı,

YEKDEM portföyü altında PMUM tarafından gün öncesi piyasasında fiyattan bağımsız teklif olarak değerlendirilmek üzere her gün saat 11:30'a kadar sistem satış teklifi olarak PYS aracılığıyla bildirilir.

Tedarikçiler nam ve hesabına YEKDEM portföyü altında PMUM tarafından satışı yapılan enerjiye ilişkin tutar, YEKDEM portföy geliri olarak tedarikçilere ÖYO oranında aylık bazda paylaşılır.

YEKDEM'e İlişkin PMUM Kayıtları

TEİAŞ veya ilgili dağıtım şirketi tarafından YEKDEM katılımcısı lisanslı üretim tesisleri bazında okunan veriş değerleri ile dağıtım şirketleri tarafından okunarak kaynak bazında toplanan muafiyetli üretim miktarı DUY'da yer alan ilgili maddeler uyarınca PYS üzerinden PMUM'a bildirilir.

Üretim lisansı sahibi her bir YEKDEM katılımcısına ödenecek bedel PMUM, muafiyetli üretime ilişkin ödenecek toplam bedel dağıtım şirketleri tarafından hesaplanır.

İlgili dağıtım şirketi tarafından hesaplanan toplam bedelin PMUM'a, PYS üzerinden bildirilmesini müteakip PMUM, YEKTOB hesabını gerçekleştirir.

Bu bedel, YEKDEM katılımcılarına ilişkin uzlaştırma bildirimiminin PYS aracılığıyla yayımlanmasını müteakip, her bir YEKDEM katılımcısı tarafından DUY hükümleri uyarınca PMUM'a ayrıca fatura edilir.

YEKDEM'e İlişkin Aylık Süreç

Her bir YEKDEM katılımcısı için belirlenen YEK bedellerinin toplanması suretiyle hesaplanan YEKTOB, ödeme yükümlülüğü oranında aylık bazda paylaştırılarak, her bir tedarikçi için ödeme yükümlülüğü tutarı belirlenir.

Gün öncesi piyasasına sunulan sistem satış teklifleri ile uzlaştırmaya esas veriş miktarı arasındaki farkın, ilgili saat için geçerli SMF değeriyle çarpılması suretiyle elde edilen tutar, YEKDEM kapsamında enerji dengesizlik tutarı olarak değerlendirilir ve bu tutar tedarikçilere hesaplanan ödeme yükümlülüğü oranında aylık bazda paylaştırılır ve her bir tedarikçiye ilişkin enerji dengesizlik tutarı belirlenir.

YEKDEM'e İlişkin Aylık Süreç

YEKDEM kapsamında her bir fatura dönemi için hesaplanan YEKDEM portföy geliri, ödeme yükümlülüğü tutarı, enerji dengesizlik tutarı ve geçmişe dönük düzeltme tutarı, tedarikçilere DUY hükümleri uyarınca YEKDEM'e ilişkin uzlaştırma bildirimini olarak yayınlanır. Bu bedel, PMUM tarafından DUY ilgili hükümlerinde öngörülen sürece uygun biçimde tedarikçilere fatura olarak gönderilir.

PMUM Tarafından Yapılacak İşlemler

- YEK toplam bedelinin hesaplanması,
- Ödeme yükümlülüğü oranının hesaplanması,
- Ödeme yükümlülüğü tutarının hesaplanması,
- YEKDEM portföy gelirin hesaplanması ve paylaşılması,
- YEKDEM portföyü enerji dengesizlik miktarının hesaplanması,
- YEKDEM portföyü enerji dengesizlik tutarının hesaplanması ve paylaşılması,
- YEK bedellerinin hesaplanması,

Teminatlar

PMUM, tedarikçilerin bu Yönetmeliğin 15 inci maddesi uyarınca hesaplanan ödeme yükümlülüğü tutarlarına ilişkin mükellefiyetlerini yerine getirmek amacıyla gerektiğinde DUY hükümlerine göre tahsil edilen teminatlarını kullanabilir.

Tedarikçilerin nakit teminatlarının kullanılması veya diğer teminatlarının nakde çevrilerek kullanılması halinde ilgililer, kullanılan teminatlarını ilgili DUY hükümlerinde öngörülen miktarlara tamamlamak ve/veya güncellemekle yükümlüdür.

İtirazlar ve Yaptırımlar

İtirazlar

Faturalama, ödemeler, ödemelerin yapılmaması, itirazlar ve düzeltmelere ilişkin süreçler için DUY hükümleri uygulanır.

Yaptırımlar

Yönetmelik uyarınca Kuruma yapılan başvurularda başvuru sahibinin yanıltıcı bilgi ve/veya belge verdiği/düzenlediğinin tespiti halinde lisans sahibi tüzel kişi bu Yönetmelik kapsamındaki haklardan yararlandırılmaz, ödenmiş tutarlar geri alınır ve Kanun'un 11'inci maddesi hükümleri çerçevesinde işlem tesis edilir.

I Sayılı Cetvel

YEK'e Dayalı Tesis Tipi	Uygulanacak Fiyatlar (ABD \$¢/kWh)
Hidroelektrik	7,3
Rüzgar	7,3
Jeotermal	10,5
Biyokütle (çöp gazı dahil)	13,3
Güneş	13,3

Teşekkürler.

ccelek@epdk.org.tr